

de wateren van het Universalisme met een prediking, dat aller schuld is verzoend en de zondaar nu nog maar alleen behoeft te komen om aan te nemen. Zoo mag het nooit worden gezegd. Dat is niet naar de Schrift en daarom ook niet Gereformeerd.

En anderzijds hoede de spreker zich voor de meening, dat op dat Schriftuurlijke standpunt feitelijk niets kan worden gedaan dan spreken van het alleen voor de verkorenen gebrachte offer van Christus. Want ook dat is niet naar de Schrift.

Verkiezing en bijzondere voldoening zijn de achtergrond en het fundament van de prediking. Maar een fundament blijft immers steeds onzichtbaar.

Van het fundament zwijgen we in den regel, om alleen te brengen het woord, dat God ons beveelt, gelijk boven werd gezegd. Dat bevel en die belofte mogen aan allen zonder onderscheid worden gebracht, zonder eerst te vragen, of de hoorders wel uitverkorenen zijn.

Zóó heeft de Heere het bevolen. En Hij heeft erbij beloofd, dat die prediking vrucht ten eeuwen leven dragen zal.

C. B.

PERSCHOUW.

Over Maria.

In „Het Schild“ (roomsch) schrijft een redacteur:

De dood en het lijden zijn in den tegenwoordigen toestand van het gevallen menschedom inderdaad de straffen der zonde. Want God had den mensch ook de onsterfelijkheid des lichaams geschonken. Maar vergeet niet, dat die onsterfelijkheid een buitennatuurlijke gave is, want de mensch is, als zamengesteld uit ziel en lichaam, van nature sterfelijk. Ook Maria. Nu was de doodstraf zeker niet uitgesproken tegen Maria, de Onbevleete, maar toch werd haar het buitennatuurlijk voorrecht der onsterfelijkheid van den onschuldigen Adam niet geschonken. Zeker vooral, omdat zij als Moeder van haar Zoon, die sterfden zou, hierin gelijkvormig zou zijn. Ook de nieuwe Eva moest drinken uit den lijdenskel, dien de nieuwe Adam (Christus) ledigen zou, om de rechtvaardigheid Gods te voldoen. Ook Maria moest lijden, om voor haar kinderen een moeder van barmhertigheid te worden en ons hare kinderen door haar geduld een voorbeeld te zijn. En nog andere redenen kunnen wij aanhalen. Maria is gestorven, maar niet ziekte of ouderdom hebben haar uit het leven weggenomen, maar haar amachtende liefde voor God. Haar dood kende geen bitterheid.

Christus, die menach en God was, heeft vrijwillig op zich genomen die gebreken en lasten, welke het gevolg zijn van de onvolmaaktheid der menscheijke natuur. Hij werd vermoeid, leed honger en dorst, leed lichaamspijn en stierf tengevolge van bloedverlies op 't kruis. Maria onderging die onvolmaaktheden, krachtens den wil van God. Uit zichzelf had zij niets, alles had ook zij van God, om Christus. En zoo moeten wij zeggen, dat het Gods wil was, dat zij stierf en leed, ook al had zij geen zonde, maar als natuurlijk gevolg van haar menscheijke natuur.

En in „Pniël“ schrijft dr. J. H. Gunning J. Hzn:

Slechts korten tijd is Jezus tegelijk met haar zonen en Jezus' discipelen in Kapernaüm geweest (Joh. 2:12). Later was zij weer in Nazareth en was zij buiten de mogelijkheid eenigen invloed uit te oefenen op de heilige taak, die Zijn Vader in de hemelen — en die alleen — Hem had opgedragen. Maar één's toch lezen wij van een ontmoeting van Jezus met Zijne moeder, toen hij midden in Zijne werkzaamheid was. Zijne moeder en Zijne broeders wilden Hem eens spreken, vermoedelijk wel (zie Mark. 3:21) om Hem dit gevaarlijk leven, dat Hem met de machtigen des volks in botsing brengen moest, te ontraden en Hem er van af te brengen; maar Hij stond hen niet toe Hem te naderen. Hij liet zich niet storen of afhouden van Zijne roeping (Matth. 12:46 verv.; Mark. 3:31 verv.; Luk. 8:19 verv.). Ook hier handhaaft Jezus Zijne volkomen onafhankelijkheid: aan Zijns Vaders wil weet Hij zich gebonden, maar Zijne moeder heeft Hem geen aanwijzingen te geven. Het zal Maria zeker evenals elke vrouw zwaar gevallen zijn te bespeuren dat zij op haar opgroeienden zoon geen invloed meer kon uitoefenen, maar zij moest het leeren, en zij heeft het geleerd, in Jezus, haar eigen kind, te gelooven en Zijne discipelen te worden.

Deze zware weg is ook voor haar niet zonder een zware innerlijke crisis geweest. Wel bewaarde zij, gelijk er geschreven staat (Luk. 2:19), de wondervolle gebeurtenissen, die met Jezus' geboorte samengingen, in haar hart, maar er is toch ook een tijd geweest waarin de Zinnen, Zijn eigen familieleden, aan Hem twijfelden, ja meenden dat Hij Zijn verstand verloren had (Mark. 3:20, 21). Dat staat in hetzelfde hoofdstuk waarin wij lezen over het pasvermelde bezoek van Maria met haar zonen bij Jezus. En deze zelfde Evangelist heeft ook het woord des Heilands opgeteekend (6:4) dat een profeet nergens minder gederf is dan in zijn vaderland en bij zijn verwanten en in zijn eigen huis. Waarom zou Maria een uitzondering hebben gemaakt op dezen twijfel? Het ongelooft zijner broeders wordt uitdrukkelijk vermeld (Joh. 7:5).

Later is zij zeker, door dezen donkeren weg van twijfel en wankele moedigheid, tot volle berusting, tot volkomen overgave, ja tot het heldhaftige geloof gekomen, dat haar zelfs onder het vreeselijk kruis van haren Eerstgeborene deed stand houden. En wanneer de stervende Verlosser nog aan het vloekhout geklonken, waar Hij ook h a r e zonden droeg, haar een woord van toedere, zorgende kinderliefde wijdt, heeft Jezus daarmede bewezen dat Hij, ondanks alle zelfstandigheid, tot aan den laatste dag Zijns levens toe het gebod Zijns Vaders heeft willen gehoorzamen: „eert uwen vader en uwe moeder“ (Joh. 19:25—27).

Even later:

Welk een onderscheid tusschen deze soberheid des Bijbels en alles, wat de Roomsche Kerk in den loop der eeuwen over Maria heeft vastgesteld! Voor ons, Protestant, is en blijft zij alleen de moeder van Jezus en Zijne discipelen, de dienstmaagd des Heeren.

Verdiende terechtwijzing aan Roomsche adres.

Prof. Dr. H. H. Kuyper zegt in „De Heraut“:

Onder het ietwat reclame-achtige opschrift „De sprekende slang“ gaf de „Gelderlander“ van 8 Maart een verslag van een lezing door Pater D. van der Geest O. P. voor de Roomsche volksuniversiteit te Arnhem gehouden. Doel van deze lezing was in hoofdzaak om te laten uitkomen, hoe de Roomsche Kerk ten opzichte van allerlei wetenschappelijke kwesties, die de Schrift raken, de Bijbelonderzoekers vrij laat met name wat betreft de verklaring van Genesis 1—3, zooals de scheppingsdagen enz. Tegenover die groote vrijheid, die Rome bij het Bijbelonderzoek veroorlooft, steekt dan te schriller af — het voorbeeld lag natuurlijk voor het grijpen — de Synode onzer Gereformeerde Kerken, die volgens dezen pater den Gereformeerden predikant Dr. Geelkerken buiten de Kerk had gezet, omdat hij meende, dat de geschiedenis van de slang symbolisch moest worden opgevat. In de Roomsche Kerk zou dit niet geschied zijn, want hier was ieder vrij om te gelooven, of de duivel al dan niet in de gedaante van een slang het eerste menschenpaar bekoord (de Roomsche term voor: verzocht) heeft, want men mag ook aannemen, dat dit een symbolische voorstelling van den duivel is.

Blijkbaar is deze pastoor noch van hetgeen te Assen is geschied noch van de leerbeslissingen zijner eigen Kerk behoorlijk op de hoogte.

Dr. Geelkerken is niet „buiten de Kerk gezet“, maar uit zijn ambt als Dienaar des Woords gezet, wat niet 't zelfde is. En dit is niet geschied, omdat deze predikant meende, dat de geschiedenis van de slang symbolisch moest worden opgevat, want hij heeft de symbolische en allegorische verklaring van hetgeen in Genesis 3 aangaande den zondeval ons verhaald wordt, heelst verworpen. En vooris ging het niet alleen over de „sprekende slang“, maar evenzeer en zelfs in hoofdzaak over den letterlijken zin van het proefgebot, over de beide boomen in den hof en over het eten van de verboden vrucht.

En later, sprekende over die beweerde Roomsche vrijheid, merkt prof. Kuyper op:

Het zal pater van der Geest toch wel niet onbekend zijn, dat de zogenaamde Bijbelcommissie door Paus Leo XIII ingesteld, en aan wier beslissingen volgens een verklaring van Paus Pius X e'k Roomsche zich heeft te houden, ook over dit vraagstuk zich heeft uitgesproken, toen ze haar beslissing gaf over de drie eerste hoofdstukken van Genesis. Die beslissingen zijn in dien vorm gegoten, dat bepaalde vragen werden gesteld, waarop dan een bevestigend of ontkennend antwoord volgt. De derde vraag nu luidt aldus: of inzonderheid de letterlijke historische zin in twijfel kan getrokken worden waar het gaat over de in deze hoofdstukken verhaalde feiten, die raken de grondslagen van den Christelijken godsdienst, zooals o.a. de schepping van het heelal door God in den aanvang van den tijd, de schepping van den mensch enz., en dan volgt: de overtrekking van het Goddelijk gebod op aanraden des duivels in de gedaante van een slang? Het antwoord op die vraag nu was ontkennend.

En in het algemeen gesproken:

En als deze Roomsche pastoor zijn lezingen voortzet voor de Volksuniversiteit te Arnhem, dan kan hij daar mischien ook zijn toehoorders eens vertellen, hoe deze Roomsche Bijbelcommissie de Bijbelonderzoekers juist niet vrijlaat, maar aan hare uitspraken bindt in allerlei vraagstukken, die noch met de waarheid, noch met het geloof, noch met het goddelijk gezag der Heilige Schrift iets uitstaande hebben. Zoo heeft, om nu slechts enkele voorbeelden te geven, de Roomsche Bijbelcommissie vastgesteld, dat men niet gelooven, dat Marcus zijn Evangelie heeft geschreven als discipel en tolk van den Apostel Petrus, en Lukas als reisgezel en hoorder van den Apostel Paulus; dat de volgorde, waarin de Evangelien in den Bijbel voorkomen, ook moet worden aangenomen als de chronologische volgorde, waarin ze geschreven zijn, zoodat Matthéus het eerst zijn evangelie schreef, daarna Marcus en in de derde plaats Lucas; dat men moet aannemen, dat de brief aan de Hebreërs door den Apostel Paulus zelf is geschreven enz.

Over Freud en de religie.

In „De Groene Amsterdammer“ schrijft Mr. H. Giltay een artikel onder het opschrift: Freud tegen den godsdienst. In aansluiting aan wat in ons blad over Freud en de psycho-analyse geschreven is, geef ik hier uit dit artikel enkele gedeelten. B.v.:

Alle religieuze voorstellingen beschouwt Freud als illusies, d.w.z. als voorstellingen, die in hooge mate het karakter van wenschvervullingen dragen. Hij geeft toe, dat een illusie niet per sé onjuist behoort te zijn: zij kan met de werkelijkheid overeenstemmen. Maar ten aanzien van de godsdienstige illusies acht hij dit in de hoogste mate onwaarschijnlijk.

In de eerste plaats bevatten de religieuze leerstellingen dingen, die zóózeer in strijd zijn met alles, wat wij langs wetenschappelijken weg over de werkelijkheid zijn te weten gekomen, dat men bijna van waanideeën kan spreken. En ten tweede vindt Freud het toch wel heel verdacht, dat al die voorstellingen van een Vader in de Hemelen, van een

genadige Voorzienigheid, van een zedelijke wereldorde en een leven na den dood, zoo precies kloppen met onze diepste wenschen... Terwijl de „bewijzen“, die de geloovigen voor de juistheid hunner leerstellingen aanvoeren, alle objectieve overtuigingskracht missen en alleen iets beleekenen voor wie al bij voorbaat geloof. Dat walvischen geen eieren leggen, maar levende jongen krijgen, is een voor ons tamelijk onverschillige zaak. Maar als zij niet beter bewijsbaar was dan de godsdienstige leerstukken, zou geen verstandig mensch haar als juist aannemen. Mogen wij in de vragen, die onze hoogste levensbelangen betreffen, dan minder kritisch zijn? Freud vindt deze vragen daarvoor te heilig.

Maar Freud beschouwt de godsdienstige voorstellingen niet alleen als volstrekt onbewezen en onbewijsbaar, hij acht ze ook bepaald schadelijk voor het welzijn der menscheid.

Hij erkent, dat de religie in het verleden de beschaving gewichtige diensten heeft bewezen, tot de temming en sublimering der primitieve, sociale aandriften veel heeft bijgedragen. Maar in datgene, wat toch haar eigenlijke taak was: de groote meerderheid der menschen aan de cultureischen te onderwerpen en hen levens gelukkig te maken, is zij niet geslaagd.

Een wonderlijke opvatting van „de taak der religie“! Wat Freud zelf zou willen? De schrijver zegt er dit van:

Freud antwoordt: hertoe is allereerst noodig, dat wij de religie als grondslag onzer cultuurvoorschriften verwerpen en haar vervangen door het intellect, door de rede. Wij moeten de menschen doen inzien, dat de cultuurvoorschriften geen goddelijken, bovennatuurlijken, maar een menscheijken, natuurlijke oorsprong hebben. Dat de moraal en het recht, al zijn zij dan ook niet bewust-doelmatig gemaakt, in den grond der zaak toch slechts regels zijn, of althans behooren te zijn, van algemeen sociaal-biologisch nut. Dat zij dus niet eeuwig zijn en onveranderlijk, maar dat gewijzigde omstandigheden ook hunne wijziging noodig maken.

Freud bepleit, om het in één woord te zeggen, een algeheele herziening der moreele en juridische normen, waarop onze beschaving rust. Hij is ervan overtuigd, dat vele der heerscheide normen den toets eener rationele kritiek niet kunnen doorstaan en zullen blijken slechts de uitdrukking te zijn van bekrompen klasse- en persoonlijk belang.

De critiek van den schrijver komt hierop neer:

Maar Freud moet nu eenmaal niets van den godsdienst hebben. Hij beschouwt hem zelfs als een soort ziekte: de algemeene menscheijke dwangneurose. Nu zal ik niet ontkennen, dat Freud en zijn volgelingen Reik en Pfister erin geslaagd zijn, treffende analogieën aan te wijzen tusschen het godsdienstige ceremonieel en de verschijnselen der dwangneurose. Maar de religie gaat tenslotte niet in ceremonieel op en het lijkt mij daarom onjuist, nu maar alle religie, ook de zuiver innerlijke, tot een sociale neurose te stempelen.

Dat de godsdienst, de dogmatische vooral, talrijke neurotische elementen bevat, geef ik terstond toe. En ik acht daarom het werk van Pfister, die de religie van deze ziekelijke, op verdringing berustende bestanddeelen tracht te zuiveren (men zie b.v. zijn „Frömmigkeit des Grafen Ludwig von Zinzendorf“) zoo bij uitstek belangrijk. Inderdaad kan een zoo diep en veelzijdig mogelijke kritische analyse der godsdienstige voorstellingen den godsdienst slechts ten goede komen. Hoe meer kinderlijke, ongezonde illusies wij moeten prijsgeven, hoe beter: want wij naderen zodoende steeds dichter tot de waarheid.

Maar voor de algeheele verwerping der religie bestaat geen enkele steekhoudende grond. Freud's stelling, dat zij een neurose zou zijn, welke derhalve overwonnen moet worden, is een in hare algemeenheid onbewezen en onbewijsbare bewering. En wat Freud's kritiek op het waarheidsgehalte der religie betreft, voorzover het de dogmatische heijdenissen betreft, ga ik in hoofdzaak met hem mee. Onrechtvaardig acht ik echter Freud's min of meer ironisch standpunt ten opzichte van de pogingen van moderne denkers, om tot een „geläuterte“, wetenschappelijk houdbare religieuze levens- en wereldbeschouwing te komen.

Freud is geen filosoof en hij heeft het ook nooit willen zijn. Maar geeft dit hem het recht, het werk van denkers als Fechner, Lotze, Wundt, Paulsen, Heymans en anderen luchtig-weg opzij te schuiven, als het werk van menschen, „die de betekenis der oude woorden uitrekken, totdat zij nauwelijks iets van hun oorspronkelijken zin hebben behouden, die een of andere vage abstractie „God“ noemen en nu ook „geloovigen“ zijn en er zich voor de gansche wereld op kunnen beroepen, een hooger, zuiverder Godsbegrip te hebben dan de anderen...“?

Ook deze auteur spreekt over verschijnselen in den religieuzen mensch alsof ze elementen der religie zelf waren. Daarom is zijn critiek op haar beurt ook weer de onze niet. Maar een stem tegen het Freudianisme doet toch goed, niet het minst uit dezen hoek.

Het Geelkerkianisme en „de jongeren“.

Dr. E. D. Kraan, oud-praeses der G. S. B., zegt naar aanleiding van de verschijning der brochure van ds. Mak: „Waarom niet met dr. Geelkerken mee?“ het volgende in „Geref. Kbl. Vlaardingen“ etc.:

Het verschijnen dezer brochure op zichzelf is reeds een schitterende weerlegging van de bewering, zoowel publiek als heimelijk, evenzeer weloverwogen als klakkeloos geuit, alsof de richting-Geelkerken de consequentie van de beweging der jongeren en zelfs hiernedee te vereenzelvigen zou zijn.

De Mak staat, blijkens het woord vooraf, er op, om bij de jongeren te worden gerekend; en hoewel, of lie-

ver juist
acht gees
hem het

In het
ds. Silveij
aangekond
in de per
Maar nige
van ds. S

Er is
schen, d
misseer
lijke per
ders gel

Op gev
gaan, z
van hen
zijn er
dringt het
ven legen
En open
het snijde
danover
voor 'n m
zijn werk
van den
clodeeren.

In het
meenten
natorie g
in „Geref

Wie d
lastbaar
recht
ang aan
predik
niet u
vingschri
hunner
bezig ho
loopen o
voelen, E
Terecht
gogie zijn

„De Baz

Van Se
In zijn st
zijn kam
stander
wize zij
der voor
eeuw als
bij dat al
niet hare

En dr. C

Een op
destand
zij niet
veel heb
werken,
aan prof
geen klei
na; niet
Hij is es
dat hij e
plaats be
invloed v
men te s

Tenslott

Op de
kant, de
meerma
geslacht
punt, wa
gemaakt

Deze d
den groo
of men e
brengen

Dr. v. e
Tidschrift
betoog v o
doop van
de volgen

Een af
Bavin c
in de sac
geen ad
weldaden
bond beg
uit, dat
in den m
de psych
de ouder
met de o
zegen, di
geschiedt
geloov
van hun
liken inv
krachten
Indien
operato
uitsluiten
sacramen
psycholog